

Kiegészítések Külső-Somogy edényes flórájának ismeretéhez

KIRÁLY GERGELY

University of West-Hungary, Faculty of Forestry, Department of Botany;
H-9400 Sopron, Bajcsy-Zsilinszky u. 4., Hungary. E-mail: gkiraly@emk.nyime.hu

KIRÁLY, G.: *Additions to the vascular flora of Külső-Somogy region (Hungary).*

Abstract: The downs of Külső-Somogy is one of the less known areas of Hungary from floristic and phytogeographic points of view. Data listed below were collected in that part of Külső-Somogy which is situated eastward from the Kaposvár – Tab – Siófok line. Mainly on the basis of field studies implemented between 2002–2006, the study presents data of 56 species with no former localities in the territory of Külső-Somogy and gives additional information in case of further 10 species.

Keywords: floristic research, geobotany of SW Hungary, Külső-Somogy region

Bevezetés

Külső-Somogy dombvidéke Magyarország florisztikai és növényföldrajzi szempontból legkevésbé ismert területei közé tartozik. Bár rendelkezünk a területről flóraművel (HORVÁT 1943), az már több mint fél évszázada készült és eleve nagyon hézagos ismereteket nyújt. Az azóta eltelt időben is csupán a terület kis hányadát érintették botanikai kutatások, rendkívül kevés adat került publikálásra, a flóra és vegetáció összefoglaló elemzésére így nem kerülhetett sor. Kis túlzással állíthatjuk, hogy akár néhány napos terepbejárás során is bizonyíthatunk e megyényi táj területére teljesen új fajok előkerülésére. Ezt bizonyította a 2002–2005 között lebonyolított, „Magyarország természetes növényzeti örökségének felmérése és összehasonlító elemzése” című országos pályázat (BARTHA et al. 2002), amelynek megvalósítása során első ízben került sor nagy tömegű florisztikai adat szisztematikus begyűjtésére a területről. Jelen dolgozat főként a szerző e felmérés keretében gyűjtött adataira alapul.

Anyag és módszer

Külső-Somogy területét északon a Balaton medencéje, keleten és délen a Sió és Kapos folyó völgye, nyugaton pedig Belső-Somogy homokvidéke határolja le, utóbbi kivételével ki-mondottan éles, határozott vonal mentén. Döntően löszborítású, alacsony dombvidék, amelyet viszonylag sűrű völgyhálózat tagol. Természetes vegetációja mára különböző mértékben alakult át, főleg déli része vált nagy területen egyhangú kultúrtájjá, míg északi és közép-ső részében jelentős erdő- és gyepterületek maradtak fenn. Említésre méltó a völgyek mocsári jellegű növényzete, amely eddig igen kevés figyelmet kapott.

A térség korábbi (kisszámú) florisztikai adatát HORVÁT (1943) foglalta össze flóraművében. E munka összegzi továbbá a szerző 1941–42 közötti saját adatgyűjtését, amely elsősorban a nagyobb erdőtömbökre fókuszál, és meglehetősen sok kérdést hagy nyitva. Soó (1964, 1966, 1968, 1970, 1973, 1980) csak minimális számú újabb adatot közölt a területről. A későbbi, a területre jelentősebb adatokat tartalmazó publikációk közül kiemelendők KEVEY (1980, 1983, 1985, 1988, 1989, 2001, 2004) és KEVEY – HORVÁT (1986), továbbá FARKAS (1999) munkái. A közelmúltban (2002-től máig) a bevezetőben idézett projekt florisztikai adatgyűjtő tevékenysége érintette Külső-Somogy egészét, az adatok teljes összegzésére és publikálására viszont még várni kell.

A jelen dolgozatban közölt adatok döntő többsége Külső-Somogy keleti részéből származik, a Kaposvár – Tab – Siófok vonaltól keletre. Itt a szerző döntően 2002–2006 közötti terepbejárások során gyűjtötte adatait. A terepi dokumentáció során feljegyzésre került a flóratérképezési kvadrát-azonosító (lásd KIRÁLY – HORVÁTH 2000), a községhatár, dűlőnév, az érintett élőhely(ek) és az adott faj populációmérete. A lelőhelyek egy részénél GPS koordináták rögzítésére is sor került. A jelentősebb lokalitásokról herbáriumi dokumentáció áll rendelkezésre, a lapok a szerző herbáriumában (Sopron) találhatóak meg.

Eredmények

Magyarázatok a közölt adatsorokhoz:

* – az adott faj „új” Külső-Somogyra (azaz hiányzik HORVÁT 1943 flóraművéből, és későbbi forrásokban sem szerepel egyértelmű említése a területéről) – *new species for the Külső-Somogy region*

[****/*] – a közép-európai hálótérképezési rendszer kvadrát-azonosítója – *grid number of the Central European Flora Mapping*

HKG – Király Gergely herbárium, Sopron – *herbarium of Gergely Király, Sopron*

Ahol külön kiegészítés nincs, az enumerációban a szerző adatai szerepelnek. Egyéb adatok szerzői: KA – Király Angéla, KG – Király Gergely, SG – Svéda Gergely.

Pteridophyta

Dryopteris dilatata* (HOFFM.) A. GRAY

Fonó, Halastó-parti erdő [9573/4], szép aljnövényzetű gyertyános-tölgyesben más páfrányok (*Athyrium filix-femina*, *D. carthusiana*, *D. filix-mas*) mellett 10 tő (2004).

Equisetum telmateia EHRH.

Somogyoszil, a Várongi-árok tavától É-ra patakmenti magaskórósban [9474/1].

Törökkoppány, Marosdi-erdő, a 199,2-es ponttól D-re [9474/1] erdészeti út részűjében (2003). Várong, a temetőtől É-ra húzódó patak völgy [9474/3] nádas-magaskórósaiban (2003).

Dombóvár, a Tüskei-horgásztó DK-i szélén [9574/4], források-magaskórós helyeken állományalkotó (2004)

Kereki, Amáliapuszta [9273/1], patakmenti magaskórósban (KG – SG – KA, 2006).

Angiospermatophyta – Monocotyledonopsida

Agrostis gigantea ROTH.*

Fonó, a Halastó-parti erdő melletti gyepekben [9573/4] (2004).

Szakacs, a Borjádi-árok melletti gyepekben [9474/4] (2004).

Nehezen felismerhető, újabban önálló fajként kezelt taxon, amelynek pontos magyarországi elterjedése még nem tisztázott. Mocsárréteken és nedves gyomtársulásokban valószínűleg sokfelé megtalálható.

Alisma lanceolatum WITH.*

Kisgyalán, a községtől ÉK-re, a víztározó partján [9573/4], iszaptársulásokban, *Veronica anagallis-aquatica*, *V. catenata* társaságában (2004).

Csoma, a Kapos-hídnál [9674/1], a folyó iszapos partján (2003).

Allium ursinum L.*

Kospupa, Alsóhetény, Hetényi-erdő [9574/1, 9574/3], gyertyános-tölgyes és keményfás ligeterdő származékban, néhány folton tömeges.

Fonó, Halastó-parti erdő [9573/4], szép aljnövényzetű gyertyános-tölgyesben néhány m²-es folton (2004).

KEVEY (1978) monografikus feldolgozása nem közli Külső-Somogy dombvidékéről.

Allium vineale L.*

A faj kimaradt HORVÁT (1943) flóraművéből, bár száraz gyepekben nem mondható ritkának. Feljegyzésre a következő kvadrátokban került: 9474/1, 9573/2, 9573/4, 9574/3, 9574/4.

Alopecurus aequalis SOBOL.*

Kisgyalán, a községtől ÉK-re, a víztározó partján [9573/4], iszaptársulásokban, *Potentilla supina*, *Rumex palustris*, *R. maritimus* társaságában (HKG, 2004).

Arum orientale M. B.

Magyaratád, Tatómi-erdő [9573/2], bolygatott gyertyános-tölgyesben (2004).

Ságvár, Jabapusztától ÉK-re [9174/3], gyertyános-tölgyesben (leg. KG – SG, 2006).

Kereki, Amáliapuszta, Katonavár [9273/1], gyertyános-tölgyesben (leg. KG – SG – KA, 2006).

Külső-Somogyból elsőként KEVEY (1993) közölte Döbrököz mellől.

Bromus benekenii (LANGE) TRIMEN*

Szántód, Vaskereszt-oldal [9173/2], gyertyános-tölgyesben (leg. KG – SG – KA, 2006).

Kereki, Amáliapuszta, Katonavár [9273/1], gyertyános-tölgyesben (leg. KG – SG – KA, 2006).

Pusztaszemes, Kapás [9273/2], gyertyános-tölgyesben (leg. KG – SG – KA, 2006).

A taxon korábbi adatait nem lehet elválasztani a *B. ramosus* s. str.-tól, így bár HORVÁT (1943) régi megfigyelései valószínűleg szintén a *B. benekenii*-re vonatkoznak, biztosnak mondható külső-somogyi jelzése nem volt.

Carex brizoides L.*

Nak, a községtől É-ra a Várongi-árok mellett [9574/1], spontán cserjésedő patakoldalban kis folton.

Carex gracilis CURT.*

A fajt, nyilván véletlen elírás miatt, nem említi HORVÁT (1943), holott a Kapos-völgyben számos helyen társulásalkotó, de a kisebb vízfolyások mellett is mindenütt megtalálható. Feljegyzésre a következő kvadrátokban került: 9474/3, 9573/2, 9573/4, 9574/1, 9574/2, 9574/3, 9574/4, 9674/2, 9675/1 (2001-2004).

Carex hordeistichos VILL.*

Kapospula, Alsóhetény, a községtől É-ra a temető melletti halastó partján [9574/4], a halastó kifolyója mellett (HKG, 2004).

Carex otrubae PODP.*

Korábbi feldolgozásokban gyakran nem választották el a *Carex vulpina* s. str.-tól, így pontos hazai előfordulása ma is tisztázatlan. HORVÁT (1943)-nál csak *C. vulpina* s. l. szerepel. DRASKOVITS (1968) a *C. cuprina*-t revíziója során nem említi Külső-Somogyból. A *C. otrubae* a Kapos-völgyének magassásosaiban Dombóvár és Csoma között [9674/1, 9674/2] sokféle önálló társulást alkot, de előfordul a Kapos több külső-somogyi mellékvölgyében is. Itt feljegyzésre a következő kvadrátokban került: 9474/3, 9573/2, 9574/1, 9574/4.

Carex spicata HUDS.*

Korábbi feldolgozásokban a *Carex muricata* s. l. csoport tagjait gyakran nem választották el, így – az egyébként országosan gyakori – *C. spicata* régi adatai részben bizonytalanok. HORVÁT (1943)-nál csak „*C. muricata* L. = *C. contigua* HOPPE” szerepel, az is csak BORBÁS (1900) flóraműve révén a Balaton mellékéről. A faj valójában egész Külső-Somogyban gyakori, erdőkben ill. nem túl száraz kultúr- és természet szerű gyepekben.

Carex tomentosa L.*

Somogyiszil, az Inámi-víz hídja mellett [9474/3], mocsárréten (2003).

Catabrosa aquatica (L.) BEAUV.*

Kapospula, Alsóhetény, a községtől É-ra a temető melletti halastó partján [9574/4], a halastó kifolyója mellett (HKG, 2004). Somogyiszil, az Inámi-víz hídja mellett [9474/3], feltöltődő csatorna mocsári növényzetében (HKG, 2003). Nak, az Inámi-víz községtől Ny-ra fekvő oldalvölgyében [9574/1], szép forráslápokon, *Scirpus sylvaticus*, *Glyceria plicata*, *Epilobium parviflorum*, *Leersia oryzoides* mellett (2003). Kisgyalán, a községtől ÉK-re, a víztározó partján [9573/4], iszaptársulásokban, *Potentilla supina*, *Rumex palustris*, *R. maritimus* társaságában (HKG, 2004). Bár a területről eddig egyáltalán nem jelezték, a löszvölgyekben kialakuló forrásos helyek jellemző növényének nevezhető, amely várhatóan még számos más helyen is előkerül.

Digitaria sanguinalis (L.) SCOP.*

A fajt, nyilván véletlen elírás miatt, nem említi HORVÁT (1943), holott a bejárt terület összes településének belterületén, ill. elsősorban a kukorica-tarlókon gyakori. Feljegyzésre a következő kvadrátokban került: 9474/4, 9573/2, 9573/4, 9574/1, 9574/2, 9574/3, 9574/4, 9674/1, 9674/2, 9675/1 (2001-2004).

Eragrostis cilianensis (ALL.) F. C. HUBBARD

Szakcs, a temető mellett [9474/4], ruderalis gyomvegetációban (HKG, 2004). Csupán BORBÁS (1900) Balaton-parti adata volt ismert Külső-Somogyból.

Gagea villosa (M.-B.) DUBY*

Lápafő, a községtől É-ra [9474/3], a közút melletti félszáraz gyepekben (HKG, 2003). Nagyberény, Gábortanyától É-ra [9274/2], régi fáslegelőn (KG – SG – KA, 2006).

Glyceria fluitans (L.) R. BR.*

Dombóvár, a Kapos-völgy várostól D-re eső részén [9674/2], csatornákon, magassásosokban (1999-2002).

Kapospula, Alsóhetény, a községtől É-ra a temető melletti halastó partján [9574/4], a halastó kifolyója mellett (2004).

Kisgyalán, a községtől ÉK-re, a víztározó partján [9573/4] (2004).

A fajt, nyilván véletlen elírás miatt, nem említi HORVÁT (1943), holott magassásosokban, feltöltődő csatornákon többfelé előfordul.

Ornithogalum boucheanum (KUNTH) ASCH.*

Várong, a temetőtől É-ra húzódó patak völgyben a megyehatár közelében [9474/3] nemesnyárasban (2003).

Fonó, Halastó-parti erdő [9573/4], akácosban (2004).

Phalaris arundinacea L.*

A fajt, nyilván véletlen elírás miatt, nem említi HORVÁT (1943), holott a Kapos-völgyben számos helyen társulásalkotó, de a kisebb vízfolyások mellett is mindenütt megtalálható alacsonyabb egyedszámban. Feljegyzésre a következő kvadrátokban került: 9474/4, 9573/2, 9573/4, 9574/1, 9574/2, 9574/3, 9574/4, 9674/1, 9674/2, 9675/1 (2001-2004).

Angiospermatophyta – Dicotyledonopsida*Alcea biennis* WINTERL*

Várong, a temetőtől É-ra húzódó patak völgyben a megyehatár közelében [9474/3], bolygatott gyepekben (2003).

Igal, a községtől D-re a közút 16-os km-énél [9573/2], gyomos útszélen (2004).

Amaranthus albus L.*

Nak, a község belterületén [9574/1], falak tövén és árokparti ruderaliában (HKG, 2003).

Dombóvár, Szilfás [9574/2], ruderalis gyomtársulásokban (2004)

Amaranthus blitoides S. WATSON

Szakcs, a temető mellett [9474/4], ruderalis gyomvegetációban (2004).

Dalmand, Alsóleperd [9574/2], kukoricásban tömeges (HKG, 2004).

VÖRÖSS (1960) Tamásiból jelezte.

Amaranthus crispus (LESP. et THÉVEN.) N. TERRAC*

Nak, a község belterületén [9574/1], falak tövén és árokparti ruderaliában (HKG, 2003).

Lápafő, a község belterületén [9474/3], árokparton (2006).]

Szakcs, a temető mellett [9474/4], ruderalis gyomvegetációban (2004).

Anthriscus caucalis BIEB.*

Nak, a község belterületén [9574/1], gyomtársulásokban többfelé (2001-2005).

Anthriscus sylvestris (L.) HOFFM.*

Külső-Somogyban az útmenti nitrofil gyomtársulásokban inkább a *Chaerophyllum bulbosum* helyettesíti, így érthető, hogy HORVÁT (1943) flóraművéből kimaradt. Újabb talált előfordulási helyein részben talán csak spontán betelepelve, útszéli árkokban fordul elő, kis példányszámban. Feljegyzésre a következő kvadrátokban került: 9474/1, 9574/1, 9573/2, 9573/4.

1. ábra. *Alisma lanceolatum* With., iszaptársulásokban és mocsarakban országosan elterjedt, a térségből viszont korábban nem jelezték.

2. ábra. *Centaurea banatica* Rochel, a Dunántúl déli részének vikariáns (kis)faja a *C. jacea*-csoportból.

Bupleurum affine SADL.*

Szakcs, Szakcsimajortól D-re a Borjádi-árok felett [9474/4], bolygatott löszgyep (HKG, 2004).

Somogydöröcske, Öreg-hegy [9474/1], legelőkön (2003).

Cardamine hirsuta L.

Ságvár, Jaba-völgy [9174/3], erdei út tócsáin (KG – SG, HKG, 2006).

Pusztaszemes, Kapás [9273/2], erdei úton (KG – SG – KA, 2006).

Korábbi egyetlen adata Dombóvár mellől, a Kapos-völgyéből származik (KIRÁLY 1998).

Centaurea banatica ROCHEL*

A *C. jacea* s. l. csoporton belül a térségben a *C. pannonica* vikáriáns testvére. Helyenként tiszta, tipikusan nagyfészekű alakjai fordulnak csupán elő, máshol (pl. Szakcs környékén), az antropogén eredetű élőhelyrombolás és a felgyorsult másodlagos migráció hatására feltehetően a *C. pannonica* is megjelent, itt ezért átmeneti bélyegeket mutató példányok is megfigyelhetők. Jellegetes *C. pannonica*-t, amely komolyabb populációt alkotna, Külső-Somogy DK-i részén egyáltalán nem figyeltem meg.

Chaenorrhinum minus (L.) LANGE*

Fonó, a község ÉK-i szélén [9573/4], nedves szántó gyomtársulásában (2004).

Szakcs, a községtől K-re a közút rézsűjén [9474/4], száraz gyeppen.

Dombóvár, Szilfás [9574/2], ruderalis gyomtársulásokban (2004)

Attala, a Szentiváni-erdőhöz bevezető földúton [9574/3], taposott gyomtársulásban (2003).

Chenopodium vulvaria L.*

Attala, a templom előtti téren [9674/1], falak tövén (2003).

Chenopodium ficifolium SM.*

Attala, Szentivánpuszta [9574/3] (2003).

Nagyberki, a víztározó partján [9674/1] (2003).

Terjedőben lévő ruderalis gyom, az intenzív művelésű, erősen vegyszerezett táblákon valószínűleg ezen kívül is sokfelé előfordul.

Chenopodium strictum ROTH*

Útmenti ruderaliákban terjedő gyom, amely az utóbbi évtizedekben az ország nagy részén megjelent. További terjedése várható Külső-Somogyban is. 2003-2004-ben a következő lelőhelyeken került feljegyzésre:

Kazsok, belterület [9573/2] (2004).

Dombóvár, a Tüskei-horgásztó K-i szélén [9574/4], kukoricásban (2004)

Attala, a Szentiváni-erdőhöz bevezető földúton [9574/3] (2003).

Dalmand, Alsóleperd [9474/3] (2004).

Coronopus squamatus (FORSSK.) ASCH.*

Attala, a Szentiváni-erdőhöz bevezető földúton [9574/3], taposott gyomtársulásban (2003).

Attala, a községtől É-ra a volt TSz épületei mellett [9674/1], taposott legelőfolton (HKG, 2003).

Corydalis pumila (HOST.) RCHB.

Szántód, Vaskereszt-oldal és a vele szemben fekvő domb [9173/2], Kő-hegy [9173/2], cseres- és gyertyános tölgyesekben tömeges (KG – SG, 2006).

Balatonendréd, Tótoki-lap [9173/4], gyertyános tölgyesekben (KG – SG, 2006).

HORVÁT (1943) csak Tamási mellől említi. A Balaton partjához közeli löszhátak tölgyeseiben kimondottan jellemző, olyan gazdagságban fordul itt elő, mint a Tolnai-hegyhát É-i felében.

Echinocystis lobata (MICHX.) TORR.

Ma a Kapos-völgyében gyakorlatilag végig előfordul, helyenként hatalmas kiterjedésű bevonat-társulást alkotva, de megtalálható a kisebb mellékvizek völgyeiben is (pl. Kondapatak, Inámi-víz, Koppány). Egyetlen régi említése volt (VÖRÖSS 1960) a dombóvári Kapos-partról.

Euphorbia platyphyllos L.*

Nedves gyomtársulásokban sokfelé előfordul. Feljegyzésre a következő kvadrátokban került: 9474/4, 9573/4, 9574/1, 9574/2, 9574/3, 9574/4.

Fumaria schleicheri SOY.-WILL.*

Nak, Nosztány-pusztától K-re [9574/2], gabonavetések szegélyeiben (HKG, 2004)

Galega officinalis L.*

HORVÁT (1943) flóraművében még csupán a Tolnai-hegyhátról szerepel. Ma a Kapos-völgyében gyakorlatilag végig előfordul, de megtalálható a kisebb mellékvizek völgyeiben is (pl. Konda-patak, Inámi-víz, Koppány).

Geranium dissectum L.*

Várong, a temetőtől É-ra húzódó patakvölgyben a megyehatár közelében [9474/3], bolygatott gyepekben (2003).

Fonó, a Halastó-parti erdő melletti gyepekben [9573/4] (2004).

Kazsok, a Rozsbéti-vízfolyás völgyében [9573/2], egykori legelőkön (2004).

Attala, a Szentiváni-erdőhöz vezető földút széléin [9573/4] (2003).

Nak, Inámpuszta felé a megyehatáron [9574/1], útszéli gyeppen többfelé (2003).

Geranium molle L.*

Fonó, a Halastó-parti erdő melletti gyepekben [9573/4] (2004).

Gölle, az Inámpuszta felé vezető közút mellett [9573/4], bolygatott gyeppen (2003).

Hypericum tetrapterum FRIES.*

A fajt, nyilván véletlen elírás miatt, nem említi HORVÁT (1943), holott a Kapos-völgyben számos helyen és a kisebb vízfolyások mellett is mindenütt megtalálható.

Lamium maculatum L.*

HORVÁT (1943) flóraművéből vélhetően elírás miatt teljesen kimaradt (bár a bejárt területen valóban elég ritka). Ismertté vált előfordulásai:

Dombóvár, a Kapos-völgy É-i letérésén a „Dombóvár-Alsó vasútállomás” közelében (9674/2) (1999).

Kapospula, Alsóhetény, a Hetényi-erdő É-i részén [9574/1], gyertyános-tölgyes származékban (2001).

Linum tenuifolium L.

Szakcs, Szakcsimajortól D-re a Borjádi-árok felett [9474/4], nyíltabb löszgyep-fragmentumon (*Euphorbia pannonica*, *Campanula sibirica*, *Koeleria cristata*, *Veronica prostrata* kísérfajokkal), 5-10 tő (2004).

HORVÁT (1943) csak KITAIBEL régi tamási adatát idézi, FARKAS (1999) feldolgozásában pedig nincs aktuális adata a tájegységből.

Lonicera xylosteum L.*

Szántód, Vaskereszt-oldallal szemben fekvő domb alján [9173/2], gyertyános-tölgyesben (KG – SG, 2006).

Külső-Somogyból BARTHA – MÁTYÁS (1995) térképe sem jelzi.

Lychnis coronaria L.

Somogyzil, Marosdi-erdő, a 233,6-os ponttól É-ra [9474/1], cseres-tölgyesek vágásain és erdei nyiladékokon sokfelé.

HORVÁT (1943) több községhatárból közli, FARKAS (1999) feldolgozásában azonban nincs aktuális adata a tájegységből.

Nepeta pannonica L.

Nak, a községtől É-ra fekvő halastó gátján kialakult száraz gyeppen [9574/1] (2003).

Kapospula, a temetőtől Ny-ra a 61-es főút feletti rézsűn [9674/2] (2002).

Egyetlen korábbi külső-somogyi adata a közelmúltból, Dombóvár mellől származik (Király 1998).

Ononis pusilla L.*

Szántód, Vaskereszt-oldal [9173/2], nyílt erdei tisztás löszgyepében (KG – SG – KA, 2006).

Orobanche cumana WALLR.*

Somogydöröcske, Öreg-hegy [9474/1], napraforgótáblán (HKG, 2003).

Petasites hybridus (L.) G. M. SCH.*

Kazsok, a községtől D-re a Hársaberki-patak mellett a közúti híd közelében [9573/2], magaskórós állományt alkot (2004).

Peucedanum carvifolia VILL.*

Attala, a Szentiváni-erdőhöz bevezető földúttól D-re [9674/1], füves mesgyén (2003).

Kazsok, a Rozbéli-vízfolyás völgyében [9573/2], egykori legelőkön (2004).

Populus tremula L.*

Törökkoppány, Marosdi-erdő [9474/1], gyertyános-tölgyes erdőszegélyben (2003).

Nak, az Inámi-víz községtől Ny-ra fekvő oldalvölgyében [9574/1], spontán facsoportban (2003)

Dombóvár, Szilfás, a teletől K-re, halastó töltésén [9574/2], kisebb facsoport, talán csak telepítve (2004).

Külső-Somogyból BARTHA – MÁTYÁS (1995) térképe sem jelzi.

Potentilla inclinata VILL.*

Dombóvár, a Tüskei-horgásztó DK-i szélén [9574/4], gyalogút füves mesgyéjén számos példány (HKG, 2004)

Attala, a Cserepespusztára vezető út füves szegélyében [9574/3] (2003).

Ranunculus bulbosus L.*

Kapospula, Alsóhetény, a temető melletti gyepekben [9574/4], a községtől ÉNy-ra útszélén [9574/3] (2003).

Nak, a községtől É-ra a Várongi-árok mellett [9474/3], kaszálóréteken (2003).

Kazsok É, a Hársasberki-patak melletti gyepekben [9573/2] (2004).

Fonó, a Halastó-parti erdő melletti gyepekben [9573/4] (2004)

Nak, Inámi-árok völgyének, felhagyott legelői [9574/1] (2001).

Ribes uva-crispa L.*

Fonó, Halastó-parti erdő [9573/4], szép aljnövényzetű gyertyános-tölgyesben több nagy bokor (2004).

Magyaratád, Tátomi-erdő [9573/2], bolygatott gyertyános-tölgyesben (2004).

Kapospula, Alsóhetény, Hetényi-erdő [9574/3], bolygatott gyertyános-tölgyesben egy bokor (2003).

Külső-Somogyból BARTHA – MÁTYÁS (1995) térképe sem jelzi. Előfordulásai feltehetően kivadások.

Rorippa palustris (L.) BESSER*

Kisgyalán, a községtől ÉK-re, a víztározó partján [9573/4], iszaptársulásokban, *Potentilla supina*, *Rumex palustris*, *R. maritimus* társaságában (HKG, 2004).

Kapospula, Alsóhetény, a községtől É-ra a temető melletti halastó partján [9574/4], nedves árokparton (2006).

Rumex obtusifolius L.*

HORVÁT (1943) flóraművének *Rumex*-adatai rendkívül hiányosak, szinte kizárólag néhány régi forrást idéz. Emiatt az egyébként országosan elterjedt taxon „új” fajként került elő az utóbbi években a területről. A faj újabban a következő kvadrátokban került elő: 9474/1, 9474/3, 9474/4, 9573/2, 9573/4, 9574/1, 9574/2, 9574/3, 9574/4, 9674/1, 9674/2, jellemzően belterületi kaszált árokpartokon.

Rumex patientia L.*

Megjegyzést lásd az előző fajnál. A faj újabban a következő kvadrátokban került elő: 9474/1, 9474/3, 9474/4, 9573/2, 9573/4, 9574/1, 9574/2, 9574/3, 9574/4, 9674/1, 9674/2, jellemzően ruderális gyomtársulásokban.

Salix pentandra L.*

Szakcs, a Kiskonda-patak horgásztava mellett a községtől DNy-ra [9474/4], a tó töltésén egészséges termős példány, nyilvánvalóan telepítve (HKG, 2004).

Selinum carvifolia L.*

Somogyzil, az Inámi-víz hídja mellett [9474/3], mocsárréten (HKG, 2003). Szakcs, a Kis-konda-patak horgásztava mellett a községtől DNY-ra [9474/4], mocsárréten (2004).

Sonchus palustris L.*

Somogyzil, az Inámi-víz hídja mellett [9474/3], nádas-magaskórósban (2003).

Verbascum pulverulentum VILL.*

Fonó, a Halastó-parti erdő melletti legelőn [9573/4] (HKG, 2004). Feltűnő előfordulás, hiszen e szubmediterrán jellegű faj korábban csak jóval délebből, a Dráva mellékéről (Soó 1970) volt ismert Magyarországon.

Vinca herbacea W. ET K.*

Szántód, Vaskereszttel szemben fekvő domb, füves erdei nyiladékon [9173/2] (KG – SG, 2006).

Virga pilosa (L.) HILL.*

Ságvár, Jabapuszta, Jaba-völgy [9174/3], bolygatott patakmenti ligeterdőben (KG – SG, 2006).

Értékelés

A dolgozat 58 olyan faj adatait ismerteti, amelyet eddig nem jeleztek Külső-Somogy területéről, további 8 faj esetében pedig kiegészítéseket közöl az eddig ismert adatokhoz. Megállapítható, hogy míg az üde lombdökhöz kötődő fajok listája, legalábbis a középtáj szintjén, már nehezebben bővíthető, addig a száraz tölgyesek, továbbá a gyeptársulások és különösen a gyomvegetáció megismerése még sok erőfeszítést igényel. Az újonnan előkerült fajok egy része a korábbi forrásokból valószínűleg csak figyelmetlenség miatt maradt ki (pl. *Digitaria sanguinalis*, *Hypericum tetrapterum*, *Phalaris arundinacea*), egy részük pedig új megtelepedő (pl. *Chenopodium ficifolium*, *Echinocystis lobata*). Fontos kiegészítést jelent eddigi adatainkhoz néhány szubmediterrán jellegű faj regionális areahatárának pontosítása (pl. *Ononis pusilla*, *Verbascum pulverulentum*), a táj egykori erdősségét hangsúlyozó újabb montán elemek felfedezése (pl. *Dryopteris dilatata*, *Petasites hybridus*). A szerző olyan kritikus taxoncsoportokkal is foglalkozott, amelyek térségbeli adatairól eddig nem készült feldolgozás (pl. *Bromus ramosus* s. l., *Carex vulpina* s. l., *Carex muricata* s. l., *Chenopodium* spp.). Mindent egybevéve a tanulmány mégis inkább csak egy gazdag és egyben gyengén kutatott flórájú táj értékeire történő figyelemfelhívás, amelyről az országos flóratérképezési adatok lépésről-lépésre történő publikálásával remélhetően egyre többet tudunk meg.

Köszönetnyilvánítás

A szerző ez úton szeretné megköszönni Király Angéla (Völcselj) és Svéda Gergely (Siófok) a terepbejárások megszervezéséhez nyújtott segítségét.

Irodalom

- BARTHA D. – KIRÁLY G. – MOLNÁR ZS. 2002: A botanikus szakma nagy terve: Magyarország természetes növényzeti örökségének felmérése és összehasonlító értékelése. In: Salamon-Albert É. (ed.): Magyar botanikai kutatások az ezredfordulón. Tanulmányok Borhidi Attila 70. születésnapja tiszteletére. – PTE Növénytan Tanszék, Pécs, pp.: 309-342.
- BARTHA D. – MÁTYÁS CS. 1995: Erdei fa- és cserjefajok előfordulása Magyarországon. – Saját kiadás, Sopron, 223 pp.
- BORBÁS V. 1900: A Balaton tavának és partmellékének növényföldrajza és edényes növényzete. – Magyar Földrajzi Társaság, Budapest, 431 pp.
- DRASKOVITS R. 1968: A *Carex otrubae* PODP. Magyarországon. – Botanikai Közlemények 55: 31-36.
- HORVÁT A. O. 1943: Külsősomogy és környékének növényzete. – Borbásia 6: 1-70.

- KEVEY B. 1978: Az *Allium ursinum* L. magyarországi elterjedése. – Botanikai Közlemények 65: 165-175.
- KEVEY B. 1980: Adatok Magyarország flórájának és vegetációjának ismeretéhez I. – Botanikai Közlemények 67: 179-182.
- KEVEY B. 1983: Adatok Magyarország flórájának és vegetációjának ismeretéhez II. – Botanikai Közlemények 70: 19-23.
- KEVEY B. 1985: Adatok Magyarország flórájának és vegetációjának ismeretéhez III. – Botanikai Közlemények 72: 155-158.
- KEVEY B. 1988: Adatok Magyarország flórájának és vegetációjának ismeretéhez IV. – Botanikai Közlemények 74-75: 93-100.
- KEVEY B. 1989: Adatok Magyarország flórájának és vegetációjának ismeretéhez V. – Botanikai Közlemények 76: 83-96.
- KEVEY B. 1993: Adatok Magyarország flórájának és vegetációjának ismeretéhez VI. – Botanikai Közlemények 80: 53-60.
- KEVEY B. 1995: Adatok Magyarország flórájának és vegetációjának ismeretéhez VII. – Botanikai Közlemények 82: 45-53.
- KEVEY B. 2001: Adatok Magyarország flórájának és vegetációjának ismeretéhez VIII. – Botanikai Közlemények 88: 95-105.
- KEVEY B. - HORVÁT A. O. 1986: Die Verbreitung einiger submediterraner Pflanzenarten in Südost-Transdanubien. – Verh. Zool.-Bot. Ges. Öst. 124: 23-40.
- KIRÁLY G. 1998: Adatok a Délkelet-Dunántúl flórájához. – Somogyi Múzeumok Közleményei 13: 211-215.
- KIRÁLY G. – HORVÁTH F. 2000: Magyarország flórájának térképezése: lehetőségek a térképezés hálórendszerének megválasztására. – Kitaibelia 5(2): 357-368.
- SIMON T. 2000: A magyarországi edényes flóra határozója. 4., átdolgozott kiadás. – Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 976 pp.
- Soó R. 1964: A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve I. – Akadémiai Kiadó, Budapest, 589 pp.
- Soó R. 1966: A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve II. – Akadémiai Kiadó, Budapest, 506 + 51 pp.
- Soó R. 1968: A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve III. – Akadémiai Kiadó, Budapest, 655 pp.
- Soó R. 1970: A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve IV. – Akadémiai Kiadó, Budapest, 614 pp.
- Soó R. 1973: A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve V. – Akadémiai Kiadó, Budapest, 724 pp.
- Soó R. 1980: A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve VI. – Akadémiai Kiadó, Budapest, 556 pp.
- VÖRÖSS L. Zs. 1963: Újabb florisztikai adatok Dél-Dunántúlról. – Pécsi Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei „1963”: 265-270.

Additions to the vascular flora of Külső-Somogy region (Hungary)

GERGELY KIRÁLY

The downs of Külső-Somogy is one of the less known areas of Hungary from floristic and phytogeographic points of view. Data listed below were collected in that part of Külső-Somogy which is situated eastward from the Kaposvár – Tab – Siófok line. Mainly on the basis of field studies implemented between 2002-2006, the study presents data of 56 species with no former localities in the territory of Külső-Somogy and gives additional information in case of further 10 species. A part of the newly found species might have been omitted from the earlier literature sources by an oversight (such as *Digitaria sanguinalis*, *Hypericum tetrapterum*, *Phalaris arundinacea*), while another part of them has recently established (i.e. *Chenopodium ficifolium*, *Echinocystis lobata*). An important supplement to our knowledge is the correction of the regional area of some species of sub-Mediterranean character (such as *Ononis pusilla*, *Verbascum pulverulentum*) and the detection of more mountainous flora elements (i.e. *Dryopteris dilatata*, *Petasites hybridus*), which emphasizes the formerly forested character of this area. The author handled with some critical taxa of which data in this region have not been elaborated so far (such as *Bromus ramosus* s. l., *Carex muricata* s. l., *Chenopodium* spp.).